

*Jeles napok,
ünnepi események
a Duna-Tisza között*

A kiállítás megtekinthető:

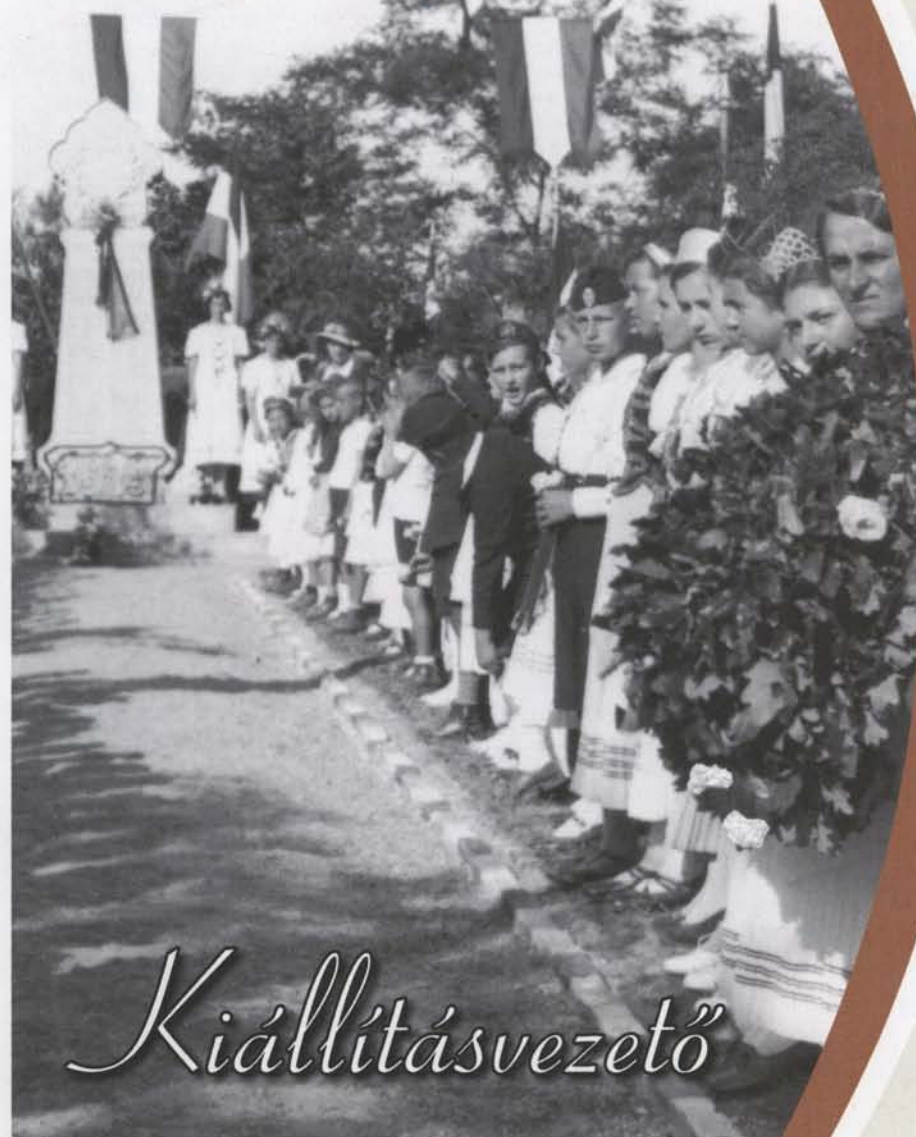
*Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára
Kecskemét, Klapha u. 13-15.*

*2008. január 21-től 2008. december 19-ig,
munkanapokon 8-15 óráig.*

*Csoportokat előre bejelentett időpontban fogadunk.
Telefon: 76/495-951*

E-mail: leveltar@bacs-kiskun-leveltar.hu

Honlap: www.bacs-kiskun-leveltar.hu

Kiállításvezető

Jeles napok, ünnepi események a Duna-Tisza közén

A kiállítást rendezte:
Sóber Péter

A kiállítás anyagát válogatták:
Apró Erzsébet, Cseri Gábor, Gyenesei József,
Keményné Pintér Ilona, Kőfalviné Ónodi Márta, Mészáros Zoltán,
Péterné Fehér Mária, Sóber Péter, Szabó Attila, Szabó Bence

A katalógust összeállította:
Sóber Péter,
Mudri Andor

Kiadja:
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára
Kecskemét, Klapka utca 13-15.

Felelős kiadó:
Dr. Szabó Attila
levéltár-igazgató

Készült: 200 példányban

Kecskemét, 2008

BEVEZETŐ

Minden nép, minden közösség életének fontos pillanatait alkotják az ünnepek. Azok a napok, amelyekre mindenki szívesen emlékezik, azok a napok, amelyek mindenkinek ugyanazt jelentik. Merthogy ez az ünnep valódi értelme és lényege: a közös tudat, a közös identitás létrehozása. Az ünneplés, a megemlékezés pedig nem más, mint ennek a közös tudatnak a fenntartása és ápolása. A közös identitás eredete nem csak pozitív lehet, gondoljunk csak a magyar történelemre, amelyre talán a leginkább jellemző, hogy a vérvizataros századok alatt a magyar nép sokkal többet szenvedett, mint amennyi jóban része volt. A mi nemzetünk átélte a tatárdúlást, a majd' 150 évig tartó török hódoltságot, miközben elvesztettünk két szabadságharcot is. Amikor pedig azt hittük, hogy újra emelkedőben van a nemzet, akkor jött az első, majd a második világháború, melynek eredményeképpen elvesztettük országunk területének kétharmadát és lakosságunk több mint felét. Újabb megszállás következett, új, a magyarságtól idegen ünnepekkel.

A mai Bács-Kiskun megye a második világháború után, 1950-ben jött létre, két megyéből, a délen elhelyezkedő Bács-Bodrog, és az északabbra fekvő Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéből. Ez a vármegye – már csak hatalmas területe miatt is – többféle nemzetiségnek adott otthont. Éltek ezen a területen a magyarokon kívül szerbek, horvátok, bunyevácok, zsidók, svábok, cigányok, akiknek eltérő nyelve, vallása, ebből kifolyólag eltérő ünnepeik is voltak.

Az ünnep természetesen nemcsak állami vagy egyházi ünnep lehet. Épp ellenkezőleg, egy-egy helyi társadalom ünnepe, megemlékezése sokkal nagyobb jelentőséggel bír vagy bírt az adott közösség életében, mint a hivatalos naptári ünnepek. Pontosan ez a magyarázata annak, hogy egy püspöklátogatás, egyházi szertartáshoz köthető ünnepségsorozat, vagy éppen a még hivatalban sem lévő politikus, későbbi kormányzó megjelenése városunkban milyen hatalmas érdeklődést váltott ki.

A tárlaton azonban nemcsak a kecskeméti vonatkozásokra térünk ki. A megye más városaiban is sok említésre méltó esemény történt, mint például a polihisztor Móra Ferenc emléktáblájának felavatása egykori gimnáziumának falán, a kiskunhalasi csipke második felemelkedésének időszaka a két világháború között, vagy éppen a szabadkai bunyevácok közösségi színterének, a prelónak az ismertetése.

A kiállítás témáját és anyagát a 2007 őszén rendezett VIII. Levéltári Napon megtartott előadások szolgáltatták. Az akkor elhangzott 10 előadás forrásaiból látható kiállítást az érdeklődő közönség. A kiállítás forrásait a korabeli levéltári iratok, leginkább jegyzőkönyvek, beszámolóik képezik, ezt egészítik ki a helyi lapokból válogatott sajtóforrások, kisebb részben pedig képi anyag, leginkább korabeli fotók kerültek kiállításra. A kiállított dokumentumokat másolatok formájában tártuk az érdeklődő közönség elé.

A jeles napok, ünnepek a Duna-Tisza közén címet viselő, több mint 100 dokumentumot tartalmazó kiállítást 2008. január 21-től 2008. decemberéig láthatja az érdeklődő közönség a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltárának épületében.

Kecskemét, 2008. január

Sóber Péter
levéltáros

A KIÁLLÍTÁS DOKUMENTUMAI:

I. Ferenc József két látogatása Kecskeméten

- I. 1. A császári pár – I. Ferenc József és Erzsébet császárné – 1857. évi kecskeméti látogatására, a Református Gimnázium ifjúsága által készített, Koszorú c. emlékvers (részlet).
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára (a továbbiakban: BKMÖL) XV. 36. Vegyes okiratok gyűjteménye (a továbbiakban: XV. 36.) 347. sz. irat
- I. 2. Kecskemét város központja a Szentháromság szobortól nézve. (1872.)
BKMÖL XV. 5. Fotó és képeslapgyűjtemény (a továbbiakban: XV. 5.) 421. sz.
- I. 3. Ferenc József tábornoki egyenruhában. Anton Einsle festménye. 1855.
Franz Joseph und Elisabeth. Graz, 1996.
- I. 4. A császári párt Kecskeméten kísérő lovas csoport tagjainak toborzására kiadott felhívás. Kecskemét, 1857. április 6.
BKMÖL IV. 1615. Kecskemét város polgármesterének iratai (a továbbiakban: IV. 1615.) 66/1857. sz. irat
- I. 5. I. Ferenc József 1852. évi országjárása során a kecskeméti fogadtatás szervezésére alakult bizottság jegyzőkönyvének részlete. Kelt: Kecskemét, 1852. június 1.
BKMÖL IV. 1504/c. Kecskemét Város Tanácsánai iratai. Közigazgatási iratok (a továbbiakban: IV. 1504/c.) 1852. VII. 93. sz. irat
- I. 6. Az 1850-1860 között Pest-Solt megye székházaként funkcionált (egykor Arany Sas vendégfogadó) épülete, amely a mai Piarista Gimnáziummal szemben lévő részen állt. (1873-74-es átépítési állapotában.)
Juhász István: Fejezetek Kecskemét építészetének történetéből. Levéltári füzetek IX. Kecskemét, 1993. 100. p.
- I. 7. I. Ferenc József császár és Erzsébet császárné 1857. évi országos körútján Kecskemétre érkezésükre készült hódolati vers nyomtatásának első oldala. A vers szerzője Marikovszki Gábor. A nyomtatás Kecskeméten készült Szilády Károly nyomdájában.
BKMÖL XV. 36. 347. sz. irat
- I. 8. Albrecht Frigyes Habsburg főherceg, 1851-1860 között Magyarország polgári és katonai kormányzója.
Ferenc József zászlai alatt (1848–1914). Józsa György Gábor. Corvina, Budapest. 1990. 52. p.
- I. 9. Jakobey Károly festőművész levele Kecskemét polgármesteréhez, melyben tudatja, hogy Ferenc József portréját magyar tábornoki ruhában, Erzsébet császárnét pedig magyar díszruhában festi meg 252 forintért. A levél kelte: 1857. április 4.
BKMÖL IV. 1615. 64/1857. sz. irat

- I. 10. Hajagos Illés polgármester felhívása a kecskeméti céhmesterekhez, hogy a császári pár 1857. május 24-ei látogatásakor az adott céh minden egyes tagja és segédei okvetlenül jelenjenek meg. Kelt: Kecskemét, 1857. május 22.
BKMÖL IV. 1615. 137/1857. sz. irat
- I. 11. Magyarország közigazgatási beosztása 1850-1867 között. Magyarország történeti kronológiája (Főszerkesztő: Benda Kálmán). Budapest. 1983. III. kötet 705. p.
- I. 12. A császári pár hódolatára 1857-ben Kecskeméten megjelent nemeseknek és községi küldötteknek névjegyzéke. 1857. május
BKMÖL IV. 1615. 95/1857 sz. irat
- I. 13. A császári pár. Eduard Kaiser litográfiája, 1858.
Rubicon, 2007/2. különszám
- I. 14. I. Ferenc József 1852. június 11-i kecskeméti fogadásához Pesten vásárolt díszítményekről Horváth József tanácsnok jegyzéke.
BKMÖL IV. 1504/c. 1852. VII. 93. sz. irat
- I. 15. Horváth Ferenc vaskereskedő árjegyzéke I. Ferenc József 1852. évi fogadtatásához való hozzájárulásáról.
BKMÖL IV. 1504/c. 1852. VII. 93. sz. irat
- I. 16. Kecskemét város látképe a vasútállomástól nézve. (1854 körül)
BKMÖL XV. 5. 442. sz.
- I. 17. A császári pár 1852. évi első látogatásának útvonala.
BKMÖL XV. 1/a. Térképgyűjtemény. Törzstérképek. (a továbbiakban: XV. 1/a.) 1. 223. sz. Kecskemét város térképe 1832-ből
- I. 18. A császári pár 1857. évi második látogatásának útvonala.
BKMÖL XV. 1/a. 1. 223. sz. Kecskemét város térképe 1865-ből

II. A szabadkai Pučka casina

- II. 1. A Pučka casina – Nép Kaszinó alapszabálya két nyelven. Történelmi Levéltár Szabadka (a továbbiakban: TLSZ) F. 271. Szabadka Város Titkos Levéltára. 15. 13. t.a/1878. (9544/tan. 1878). (részlet)
- II. 2. A szabadkai Városi Színház épülete. Itt tartották 1879. február 2-án a Nagy Prelo első rendezvényét mintegy 1500 meghívottal.
BKMÖL XV. 598-as boríték 18. számú képe; és mr. Lazar Ivan Krmpotic: 125 godina od osnutka Pucke Kasine 1878-2003. Subotica, 2003. 28-29.p.

- II. 3. A „Kolo igra tamburica svira” című dal kottája. Ezt a dalt az első Prelóra komponálták, amely a bunyevácok körében igen nagy népszerűsége tett szert.
Vujković Lamić Ljudevit magángyűjteménye (Szabadka).

- II. 4. Korabeli fotó a Pučka casina – Nép Kaszinó tagjairól 1903-ból.
Vujković Lamić Ljudevit magángyűjteménye (Szabadka).

III. Az 1744. évi püspöklátogatás Kecskeméten

- III. 1. Gróf Migazzi Kristóf arcképe.
Magyar Katolikus Lexikon IX. kötet 113. p. Budapest, Szent István Társulat, 2004.
- III. 2. A Migazzi család címere.
Magyarország, Horvát-Szlavónia és Erdély nagy címerkönyve. CD-ROM, BKMÖL.
- III. 3. Az 1744. évi püspöklátogatás latin nyelvű leírása.
BKMÖL XV. 22. Másolat a Kecskeméti Ferences Rendház háztörténetéből. 65–66. p. (részlet)

IV. Fővezéri látogatás Kecskeméten

- IV. 1. A Kecskeméti Közlöny először számol be a fővezér látogatásáról.
Kecskeméti Közlöny, 1920. február 6. 1. p.
- IV. 2. A nemzeti hadsereg bevonulásakor zászlót szenteltek a nagytemplom előtt 1919. november 23.
BKMÖL XV. 5. Események téka. 258-as boríték 1. számú fotó.
- IV. 3. A Nemzeti Hadsereg Kecskeméten.
BKMÖL XV. 5. Események téka. 258-as boríték 2. számú fotó.
- IV. 4. A Nemzeti Hadsereg Kecskeméten.
BKMÖL XV. 5. Események téka. 258-as boríték 3. számú fotó.
- IV. 5. A Katona József Színházban tartott estély programja.
BKMÖL IV. 1908/b. Kecskemét Város Tanácsának iratai. Közigazgatási iratok (a továbbiakban: IV. 1908/b.) Szombatfalvi Majtényi Miklós polgármester határidőnaplójába (a továbbiakban: Határidőnapló) az 1920. február 7-i nap bejegyzéseire beragasztva.
- IV. 6. A Városházán rendezett fogadásra szóló belépőjegy.
BKMÖL. IV. 1908/b. Határidőnapló.
- IV. 7. Belépőjegy az Úri Kaszinóbeli ebéd előkészítéséhez Szombatfalvi Miklósné részére.
BKMÖL IV. 1908/b. Határidőnapló.

- IV. 8. Belépőjegy az Úri Kaszinóbeli ebédre a polgármester részére.
BKMÖL IV. 1908/b. Határidőnapló.
- IV. 9. Horthy Miklós kecskeméti programja.
BKMÖL IV. 1908/b. Határidőnapló.
- IV. 10. A rendező bizottság által kiadott plakát Horthy látogatásáról.
BKMÖL IV. 1908/b. Határidőnapló.

V. Állami ünnepek a szocializmus évtizedeiben

- V. 1. Beszámoló augusztus 20-a megünnepléséről Bács-Kiskun megyében.
Petőfi Népe, 1964. augusztus 22. 1. p.
- V. 2. Életbe lépett az új szocialista alkotmány, amelyet városunkban is megünnepeltek 1949. augusztus 20-án.
Kecskeméti Lapok, 1949. augusztus 20.
- V. 3. Egy új ünnep Magyarországon: a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ünnepe november 7-én.
Kecskeméti lapok, 1949. november 8. 1. p.
- V. 4. Amikor volt ok az ünneplésre: május elseje a legvidámabb barakk országában.
Petőfi Népe, 1987. május 4. (részlet)
- V. 5. A munkásosztály ünnepli önmagát.
Petőfi Népe, 1964. május 4. 1. p.
- V. 6. Munkaterv a május elsejei ünnepekre.
BKMÖL XXXV. 1. Az MKP-MDP-MSZP iratok gyűjteménye. (a továbbiakban: XXXV. 1.) 43. fond 2. csoport. 18. ő. e. 8–9. p. (év nélkül).
- V. 7. A csatáljai általános iskolások készülődése Rákosi elvtárs 60. születésnapjára.
BKMÖL XXIII. 11. A Bács-Kiskun Megyei Tanács VB. Művelődési Osztályának iratai. 109/1952. 37. doboz. (1952. február 20.)
- V. 8. Első alkalom az ünneplésre a világháború után.
Kecskeméti Lapok, 1945. március 18. 5. p.
- V. 9. A Független Kisgazdapárt lapja kéri tagjait, hogy az „Új kenyér” ünnepére Kecskemétre érkező Rákosi elvtárs nagygyűlésén vegyen részt.
Kecskeméti Lapok, 1948. augusztus 20. 1. p.
- V. 10. A Kecskeméti Lapok tudósítása Rákosi Mátyás látogatásáról.
Kecskeméti Lapok, 1945. augusztus 23.
- V. 11. Egy kommunista visszaemlékezése a párt megszervezéséről.
Petőfi Népe, 1974. április 4. 4. p.

- V. 12. Dokumentum a diktatúra természetrajzáról: mindent megfigyeltek és mindenről jelentést írtak.
BKMÖL XXXV. 1. 36. fond 2. csoport 94. ő. e. 61. p. (1952. április 8.)
- V. 13. Propagandaplakát a Nagy Október Szocialista Forradalom 33. évfordulójára.
Ludas Matyi, 1950. november 9. (reprint).
- V. 14. Propagandaplakát a népi demokráciáról.
Ludas Matyi, 1951. augusztus 16. (reprint).
- V. 15. Propagandaplakát a „felszabadító” Szovjetunió dicsőítésére.
Ludas Matyi, 1951. április 5. (reprint).
- V. 16. Propagandaplakát a munkásosztály ünnepéről.
Ludas Matyi, 1951. május 3. (reprint).

VI. Fejezetek a kiskunhalasi Csipkeház történetéből

- VI. 1. Az Országos Iparművészeti Társulat levele, amelyben megköszönik Kiskunhalas városának, hogy anyagilag is hozzájárulnak a Halasi Csipke és Népművészeti Ház létesítéséhez.
BKMÖL V. 274/b. Kiskunhalas Város Polgármesteri Hivatalának iratai. Közigazgatási iratok. (a továbbiakban: V. 274/b.) 7108/1934. (1934. május 2.)
- VI. 2. Kivonat a képviselőtestületi jegyzőkönyvből.
BKMÖL 274/b. 6/1935. évi határozat. (1935. január 31.)
- VI. 3. A halasi csipke varrása.
Kiskunhalas Almanach. (Szerkesztette: Szakál Aurél) Kiskunhalas, 2002. 255. p.
- VI. 4. A halasi csipke különböző mintái.
Janó Ákos–Vorák József: A halasi csipke útja a gondolatától a világhírig. Kecskemét, 2004. 126. p.
- VI. 5. A halasi csipke különböző mintái.
Janó Ákos–Vorák József: A halasi csipke útja a gondolatától a világhírig. Kecskemét, 2004. 127. p.
- VI. 6. A halasi csipke varrása.
Kiskunhalas Almanach. (Szerkesztette: Szakál Aurél) Kiskunhalas, 2002. 256. p.
- VI. 7. 3000 pengő segélykérelem a Csipkeház felépítéséhez.
BKMÖL 274/b. 14066/1934. (1934. szeptember 14.)
- VI. 8. A Halasi Csipkeház részvétele a Budapesti Nemzetközi Vásáron.
BKMÖL V. 274/b. 3204/1937. (részlet).

